O SIMBOLISTĂ AMĂRÂTĂ (ECATERINA SĂNDULESCU)
A Poor Symbolist Poetess (Ecaterina Săndulescu)

Al. CISTELECAN[1]

Abstract

This paper investigates the life and comments the poetic works of Ecaterina Săndulescu. The author points out how the persecutions and trials through which the poetess had to pass during her lifetime have a significant impact on her poems, both on the styilistic and thematic level, while at the same time reflecting on the aesthetic value of her writing.

Keywords: Ecaterina Săndulescu, symbolism, aesthetic value

O biată şi o amărîtă a fost şi Ecaterina Săndulescu, măcar că, altminteri, vrînceoaie dîrză - şi îndîrjită şi mai şi de viaţă (n. 1904, la Moviliţa din Vrancea, m. în 1988, la Bucureşti).[2] Vine dintr-o familie lovită crunt de moarte: îi mor nouă fraţi, de mici, iar al zecelea – avocatul Spiridon Săndulescu – moare şi el la abia 36 de ani.[3] Mai avea şi un tată destul de nesuferit, corcitură de ţăran şi orăşean, pe care nu l-a văzut făcînd niciodată vreun gest de tandreţe ”faţă de nimeni şi de nimic” şi din pricina căruia maică-sa ”se mai refugia pe la neamuri”,[4] cu cîrdul de copii ţinîndu-i-se de poale. Ce-i drept, era om petrecăreţ şi aducea acasă toate bunătăţile. Din nefericire, moare în primul război, aşa că Ecaterina va aprofunda tot mai mult ”gustul amar al singurătăţii” pe care l-a simţit la internatul pensionului de fete ”Mihăileanu-Ţuchel” din Focşani.[5] Cu tatăl mobilizat, începutul războiului îi prinde cum e mai rău: ”5 copii mărunţi, toţi sub 10 ani, fără nici un ajutor de nicăieri.”[6] Sub ocupaţie germană, la o şcoală particulară înfiinţată de cîţiva profesori ”nemobilizabili”, îşi continuă studiile (clasa a II-a, colegă cu Mihail Steriade) ”fără un ghiozdan, fără cărţi, fără caiete, fără rechizite şcolare, fără o peniţă măcar”.[7] A dus-o greu, de fapt, tot timpul cît a fost la şcoli: ”în viaţa mea de şcolar, în liceu şi la universitate, n-am avut norocul niciodată să mîngîi o carte sau un curs nou”; nici copilăria nu i-a fost mai norocoasă: ”n-am ţinut niciodată o păpuşă în braţe, nici eu, nici surorile mele.”[8] La aşa condiţii, nu-i de mirare că s-a cam acrit şi că-n amintirile ei face maliţiozităţi despre mai toate scriitoarele care-i ies în calea memoriei. Munceşte, dă meditaţii, trage tare

[1] Prof., PhD., “Petru Maior” University of Târgu-Mureş
[2] Datele biografice sunt împrumutate din articolul Lilianei Corobca (*Dicţionarul general al literaturii române,* S-T, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2007, p. 72). Sper să fie corecte, deşi Enciclopedia *Cugetarea* zice că Ecaterina s-a născut în 1905.
[3] Ecaterina Săndulescu, ... *Din umbra umbrelor,* Editura Albatros, Bucureşti, 1981, p. 14.
[4] Idem, p. 17.
[5] Idem, p. 21.
[6] Idem, p. 22.
[7] Idem, p. 24.
[8] Idem, p. 25.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

şi face cîte două clase într-un an. Iese bine, în general, la examene.[9] După război, în 1919, se redeschide la Focşani Liceul "Unirea" şi aici are noroc de doi profesori poeţi: I.M. Raşcu şi Mihai Bantaş (le poartă bună amintire). La 16 ani e deja studentă la litere şi filozofie, în Bucureşti (colegă cu Streinu, Pompiliu, Cioculescu, Călinescu).[10] Aşa se face că e printre nuntaşii lui Cioculescu şi-n chiar toiul nunţii Vianu o sfătuieşte - la cerere, însă - să meargă profesoară în provincie.[11] Se şi duce imediat după absolvire (1925) la Râmnicu Sărat. Ca studentă va fi fost simpatică şi deschisă, de vreme ce cochetează (pînă şi la seminariile lui Mihail Dragomirescu, pe care-l consideră mentor şi protector) cu, bunăoară, D. Ciurezu (care o complimentează cuvenit, considerînd-o "vioaie şi vibrantă *ca un şnur pe care-l deşiri*").[12] La Râmnic îşi ia inima-n dinţi şi-i trimite lui Dragomirescu, pentru *Falanga,* "cele dintîi note, recenzii, mici poezii."[13] Începutul a fost mai greu, pentru că apoi va scrie pe la o groază de gazete culturale (o listă impresionantă dă Dumitru Micu).[14] La Râmnic nu e rău (ba e chiar binişor de vreme ce Ecaterina se laudă că ajunsese "mica vedetă a oraşului"),[15] dar nu stă decît un an, căci în următorul e trimisă la Craiova (la "Regina Elisabeta").[16]

Aici e şi mai bine decît la Râmnic: "Băieţii, toţi în jurul meu, au dansat cu mine, spre necazul fetelor bogate ce se agitau pe scaunele lor".[17] Ecaterinei îi place să le facă în necaz "fetelor bogate" (şi-n comparaţie cu ea, mai toate erau bogate). Dar ghinioanele şi necazurile se ţin scai de Cati: se îmbolnăveşte de tuberculoză şi trebuie să se interneze în sanatorii (Braşov, Geoagiu – aici e martora "lansării" Domniţei Gherghinescu-Vania). Şi ea are, tot la Geoagiu, o idilă fulgurantă (dar sfîrşită şi asta rău de tot, după una, tot fulgurantă, dar trădată cam mişeleşte, la Craiova): îl cunoaşte pe "singurul om pe lume care mi-a dat şi sentimentul demnităţii dragostei" – T. G. (lui îi dedică primul ei volum, *Spleen*, şi despre ei doi scrie în romanul *Vina*, roman care "din 1929, zace în copertele manuscriselor mele").[18] Numai că viaţa o persecută metodic şi nemilos pe Ecaterina: T.G. se duce la acasă, la Brăila, să facă rost de bani pentru a pleca în lume cu Ecaterina şi cum nu izbuteşte, se întoarce la Geoagiu şi se împuşcă.[19] Ecaterinei îi rămîne doar un teanc de scrisori, "cele mai frumoase ce am primit vreodată", dar pe care i le fură I. G., care "brava astfel un rival mort".[20] După ce se pune pe picioare (şi-şi mai revine din "doliul cosmic" scriind, la Văratec, poeziile din *Spleen*), la 21 de ani intră încrezătoare în Sibiu, titulară la

[9] Dar ce examene puteau fi pe-atunci! La cel de absolvire a clasei a VIII-a (pe care l-a susţinut la Liceul "Matei Basarab" din Bucureşti), proful de istorie o întreabă nici mai mult nici mai puţin decît "care sunt aşezămintele brîncoveneşti pe Argeş de la izvor, pînă la vărsare?". I-auzi la dl profesor Enache Ionescu! (Idem, pp. 35-36).
[10] Idem, p. 45.
[11] Idem, p. 62.
[12] Idem, p. 61.
[13] Idem, p. 67.
[14] În prefaţa la: Ecaterina Săndulescu, *Cîntecul spiralelor,* Editura pentru literatură, Bucureşti, 1969, pp. 6-7.
[15] Ecaterina Săndulescu, *... Din umbra umbrelor,* p. 68.
[16] Idem, p. 71.
[17] Idem, p. 75.
[18] Idem, p. 85.
[19] Ibidem.
[20] Idem, p. 86.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

”Domniţa Ileana”.[21] Sibiul îi e însă ostil (colegele de cancelarie, de!) şi se deprimă. Norocul ei (dacă se poate zice de ceva ce Ecaterina va regreta imediat) însă că o doamnă din Râmnic o recunoaşte (avantajul de a fi fost vedeta oraşului!) pe cînd se plimba, amărîtă, prin Parcul Arini şi-i propune pe loc s-o mărite ”cu un băiat excepţional”.[22] Ecaterina primeşte fără ezitări şi-n zece zile e deja măritată cu locotenentul Celestin Catrinaru, dar îi pare rău de pasul făcut încă de la nuntă (la care bun i se pare doar vinul)[23] (a şi semnat, zice Liliana Corobca, cu numele Ecaterina Catrinaru).[24] Fireşte, tot o dramă urmează, pînă la urmă: Celestin moare pe front, în 1942.[25] Cum Celestin e mutat la Bacău, Ecaterina e detaşată şi ea acolo, la Şcoala normală de fete. E colegă de cancelarie cu Agatha şi-l cunoaşte (să zicem) ”într-un amurg plumburiu” (obligatoriu, în Bacău buletinele meteo se dau strict din Bacovia) pe poetul care umbla agăţat de toarta Agathei, însă acesta, absent total, nici n-o bagă în seamă, deşi, recunoaşte Ecaterina, ”atmosfera poeziei lui se insinuase discret în primul meu volum de versuri.”[26] (Nu chiar ”discret”, de fapt, ci destul de vizibil). Se-ntoarce-n '31 la Sibiu, cu gînd să stea ”departe de zgomotul oricărei mondenităţi”, dar e ”dibuită” de ”un grup de intelectuali cu aspiraţii literare” şi pun împreună la cale gruparea *Thesis*,[27] care voia ”localism creator.” Trăieşte doi ani în euforie culturală, scrie, publică, pregăteşte o antologie de literatură feminină – cu care va intra în tandemul care a realizat *Evoluţia scrisului feminin în România*. Fireşte că Margareta Miller-Verghy o trage pe sfoară (Ecaterina are complexul persecutatei, toţi o fură şi-o înşeală) şi-şi reţine ”în arhiva personală întreg materialul antologiei, adus, în majoritate, de mine”, după ce, din tirajul de 1000, îi dăduse Ecaterinei doar 100 de exemplare drepturi (pe motiv că Ecaterina avea salariu iar Mărgărita doar pensie).[28] Pe bun drept (de-o fi cum zice), Ecaterina are năduf şi constată că ”în materie de creaţie spirituală” ”colaborarea nu e bună”.[29] Dar treaba era făcută. În '34, tot după Celestin, ajunge-n Bucureşti, dar obţine catedră doar la Ploieşti (face naveta); nimereşte iar într-o ”cancelarie clasică de viespi” (la ”Despina Doamna”) şi, oricum, Ploieştiul nu-i place: din tot oraşul numai I. A. Basarabescu ştia că e scriitoare.[30] Îşi ia oarecum o revanşă de orgoliu (de care e mîndră foarte), căci se impune în comisiile de bacalaureat. Într-una din aceste comisii, la Buzău, citindu-i poezia *Civilizaţie*, Miron Nicolescu, prezidentul comisiei, îi zice că dacă mai are zece poezii ”de factura aceasta” e ”un poet mare”.[31] Am impresia că Ecaterina era

[21] Idem, p. 90.
[22] Idem, p. 91.
[23] Idem, p. 92.
[24] Liliana Corobca, *op. cit.*
[25] Ecaterina Săndulescu, *op. cit.*, p. 193.
[26] Idem, pp. 93-96.
[27] Idem, p. 101. Fondatori, zice Ecaterina, mai erau Pimen Constantinescu, Al. Dima, doctorul I. Popescu-Sibiu, Paul Constant, M. Alexiu; se adaugă apoi Horia Petra Petrescu, Emil Cioran şi tot mai mulţi sibieni culturali. Cu doctrina s-a însărcinat Al. Dima.
[28] Idem, pp. 124-125.
[29] Ibidem, p. 125.
[30] Idem, p. 132, 133. Ca navetistă – ”colegă de navetă” - o cunoaşte pe ”Adela” lui Ibrăileanu (Olga Tocilescu/Mavrodineanu), atunci la al patrulea – şi ultimul – soţ, care, zice răutăcioasă Ecaterina, a reuşit ”să o determine la inevitabila sinucidere” după ”numai trei luni de la căsătorie” (pp.137-138).
[31] Idem, p. 134.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

convinsă că are. Anii '30 sunt cu succese literare, dar, ”sub raportul vieţii personale” ”au fost dintre cei mai chinuiţi”.[32] Poate şi din cauze casnice (Cati e discretă şi rece în aceste probleme), dar şi din pricini mai literare (succesele nu erau chiar aşa mari); în plus, nimeni n-o plătea pentru ce scria, căci, fiind ea ”prea rezervată prin redacţii, lipsită şi de spirit practic, de flerul arivismului sau de aventură”, se simţea ”onorată” de toate cererile venite de la gazete, fără să mai pretindă.[33] ”A fost – zice ea făcînd bilanţul colaborărilor gratuite – şi aceasta o cruntă formă de exploatare a muncii noastre”[34] (după război, cam vorbeşte în lozinci anticapitaliste). De harnică e, însă, harnică şi face manuale pentru cursul secundar. După ce mai face şi un an de navetă la Buzău (1936-1937), sculîndu-se ”la ora patru,”[35] se întoarce la Sibiu, unde ”o voce interioară” o somează să ridice ”statuia de bronz a lui M. Eminescu.”[36] Se pune imediat pe strîns fonduri (”cu strachina în mînă” ar fi zis Crevedia)[37] şi-l abordează pe Oscar Han, numai că acesta vrea 300 000 de lei (n-avea atîţia) şi, peste toate, mai voia să-i facă şi o simplă reproducere, căci o întreabă ”pe care să vi-l fac, pe cel de la Galaţi sau pe cel de la…”.[38] Aşa că-l alege pe Radu Moga şi bustul se dezveleşte în Parcul Arinilor în toamna lui '38 (e momentul ei de glorie: vin oficialităţi, scriitori, lume). În vara aceluiaşi an îşi vede împlinit un alt proiect ambiţios, pentru care s-a bătut din '35: un congres al profesorilor de română (desigur că nu l-a făcut singură, dar, după cum le istoriseşte, pare că fără ea nu s-ar fi făcut). E anul ei de vîrf: face şi o excursie extaziantă în Italia. După refugiul Universităţii clujene la Sibiu, se apropie de mediul universitarilor veniţi, frecventînd, zice ea, ”cu regularitate cursurile Universităţii, îndeosebi prelegerile profesorului D.D. Roşca”.[39] Cel mai mult se apropie însă de Blaga (”frecventam aproape zilnic casa Blaga”, sub pretextul meditaţiilor acordate lui Dorly),[40] care-i şi propune să-şi schimbe subiectul doctoratului angajat la Liviu Rusu (despre estetica urîtului ar fi fost) pe ”Ideile cosmogonice ale poporului român, aşa cum se oglindesc în folclorul nostru.”[41] Blaga e imperativ-şăgalnic (Fă-o! Altfel o lucrez eu!”)[42] iar Ecaterina primeşte cu ”entuziasm euforic” şi se înhamă total. Se înscrie şi infirmieră la Crucea Roşie, dar după trei luni cade ”extenuată”.[43] Altfel, e prezentă în viaţa culturală a oraşului iar în 1945, ”sub egida Frontului Democraţiei Populare”, ajunge directoarea Liceului de fete. Pe lîngă săptămînalul *Curierul*, editat de căpitanul Anton, înfiinţează un cenaclu (cu Radu Stanca, Doinaş, Larian-Postolache, I. Ionescu-Silvan) – cărîndu-l şi pe Blaga la o şedinţă.[44] Se strică – inevitabil – şi relaţiile cu Blaga, de care, zice ea, s-a lăsat atrasă datorită ”farmecului personal”, dar de care se depărtează din cauza ”neconcordanţei

[32] Ibidem.
[33] Ibid.
[34] Idem, p. 135.
[35] Idem, p. 143.
[36] Idem, p. 148.
[37] Ibidem.
[38] Idem, p. 151.
[39] Idem, p. 183.
[40] Ibidem.
[41] Idem, p. 185.
[42] Ibidem.
[43] Idem, p. 188.
[44] Idem, pp. 224-225.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

gîndirii sale majore cu spiritul istoric al culturii româneşti."[45] (Cati-Cati!!!) E mai sigur că începuse să-l agaseze (peste toate, în viaţa de Don Juan a lui Blaga atunci era "momentul Domniţa") că altfel nu văd de unde o asemenea izbucnire de aprigă gelozie conceptuală (ca să zic aşa) cum e cea relatată de Ecaterina (ar fi folosit într-o zi cuvîntul "stihial" iar Blaga ar fi sărit ars, zbierînd: "Îţi interzic să foloseşti un asemenea termen. El aparţine unei anumite filosofii /…/ şi nu dau voie nimănui să uzeze de el").[46] Zică cine ce-o zice, dar eu n-o cred pe Kate (îşi controlează greu răutăţile şi se vede că are prea multă fiere). Mai stă în Sibiu pînă-n 1969, cînd se mută definitiv în Bucureşti,[47] dar nu pare să mai fi scris versuri.

Aşa cel puţin s-ar putea deduce din antologia *Cîntecul spiralelor*,[48] unde ultima poezie e din 1961 şi omagiază plimbarea lui Gagarin printre stele. Fireşte, titlul antologiei se potriveşte ca nuca-n perete cu spiritul strivit de suferinţă din poezia Ecaterinei, una în care, cum zice Liliana, "tristeţea, dezolarea, singurătatea, inutilitatea, nevroza constituie note definitorii."[49] Uite însă că pe Dumitru Micu l-a "reţinut imediat" cu totul altceva, şi anume "plăcerea de a nota graţios privelişti care încîntă" şi-n care "imaginile sunt vaporoase şi punctate de stări sufleteşti vag precizate".[50] Asta n-ar fi de mirare, de vreme ce "simboliştii sunt modelele indiscutabile"[51] ale Ecaterinei şi însuşi Dumitru Micu observă îndată că, pe fond, e vorba de "o irezistibilă atracţie spre melancolie, spre o interiorizare generatoare de insatisfacţii, îndoieli şi anxietăţi."[52] Are, fireşte, şi Ecaterina melancolii, dar de drept ea se revendică dintre damnaţii iremediabil, dintre cei a căror viaţă e pusă sub blestem (e cuvîntul-cheie al primului volum) şi sechestrată strict în suferinţă (pe care înclinaţia spre emfaze şi spre oarece retorism suferitor vrea s-o facă acută absolut). Are pentru asta şi destul argument biografic, aşa că nu va fi fost doar o preluare a modelului funebral bacovian (deşi acesta apasă greu). Dar şi Ecaterina apasă cît poate pe retorica funestelor, pe dramatica de destin: "Cad clipe de tăcere în apa răzvrătirii mele…/ Mi-s aripile reci şi-avîntul mort cu ele./ Pustiul nins din mine cu albe flori de vis/ Se zbate-n deznădejde ca neguri în abis…// Mi-e frig şi întuneric… În hohot sec de vînt/ Îşi geme lung povara truditul meu pămînt…/ Blestemul îşi înfige adînc cuţit în mine,/ Îl simt cum se-nroşeşte cu stropii calzi din vine…" (*Straniu*). Damnaţia e tot mai rezolută şi mai definitivă iar Ecaterina o prezintă ca pe o sentinţă destinală: "Ce voi mai fi, în suflet cu pînze de blestem,/ Pe-o mare de-ntuneric, cu valuri care gem…" (*Nelinişti*). Biata fată e prinsă ca o victimă eternă în pura dialectică repetitivă a durerii şi pustiirii interioare: "Şi azi… şi mîini… ca ieri…/ Cad gîndurile-mi grele pe lespezi de dureri…/ Se sparg în suflet trist şi mor într-un ungher,/ De doruri risipite în umbră şi mister…" etc.

[45] Idem, p. 228.
[46] Ibidem.
[47] Liliana Corobca, *op. cit.*
[48] Antologia e cam severă cu cele două volume apărute (*Spleen,* 1930, *Nemesis*, 1936), dar deocamdată va trebui să ne bazăm pe ea, căci n-am dat de volumele propriu-zise. Cam jumătate din cuprinsul ei e acoperit de inedite şi poeme recuperate de prin reviste.
[49] Liliana Corobca, *op. cit.*
[50] Dumitru Micu, *op. cit.,* p. 7.
[51] Liliana Corobca, *op. cit.*
[52] Dumitru Micu, *op. cit.,* p. 8.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

(*Mărturisiri*). La aşa copleşeală de suferinţă, devine de la sine că invocaţia morţii pare singura soluţie: ”Cu gura rătăcită pe florile-nghețate/ Îți sorb cu sete-adîncă tot duhul tău de moarte;/ Şi cred că eu sunt moartă şi tu eşti încă viu,/ Şi-ţi cer, îl vreau, e-al meu tot locul din sicriu!” (*Gînduri*). De n-ar fi atît de amarnic lovită, Ecaterina ar avea, într-adevăr, peniţă de nostalgii simboliste murmurate pe arie de tristeţuri: ”Prin luminişuri limpezi de zări în asfinţit,/ Coboară-n suflet trist şi visului robit/ Tăceri ce-nchid în ele magia unui gînd,/ Cu farmec cald de basm, în freamăt lin şi blînd” etc. (*Înserare*). Programată cum e pe suferinţă, face cu ea infuzii delicate, administrînd-o şi celor mai sărbătoreşti pasteluri: ”Se zvîrcolesc în aer, puzderii, fulgii fini./ Şi pomii grei de nea, îmbrobodiţi în glugi,/ Prin crengi înveşmîntate în ţurţuri de lumini,/ Îşi aţipesc durerea în freamăt blînd de rugi…” (*Ninge*). Altminteri ar avea mari rezerve de elan, căci are un suflet dispus la extaze şi zboruri: ”Mi-e sufletul o stepă cu grele zări de infinit…/ Îl simt cum se-avîntă în zboru-i rătăcit,/ Rupînd fîşii de nouri, de spaţii şi de astre,/ Prin vastele tăceri a lumilor albastre…” etc. (*Spleen*). Numai că unde să zboare cînd e închis între pereţi fatali de suferinţă?! Ar mai zburda şi Ecaterina dacă n-ar fi legată definitiv de ”stînca” durerii şi dacă ar putea sparge cercul de fier al blestemului şi damnaţiei. Şi ar fi avut cu ce, văzînd ce elanuri i se strivesc.

La asemenea agresivitate a soartei nu-i de mirare că al doilea volum o invocă tocmai pe zeiţa însărcinată cu ţinerea echilibrului între dureri şi satisfacţii; cumva-cumva Ecaterina trebuia să-şi răzbune – ori măcar să-şi sublimeze - excesul de injustiţie destinală. Dar cine se poate răzbuna pe propriu-i destin? Dacă aşa-i scris, aşa rămîne. Aşa şi la Ecaterina: tot ”marşuri funebre în mine cîntă” (*Reminiscenţă*). Şi cum n-ar cînta cînd lumea nu e decît epifanie de neant: ”Curgi, curgi,/ Sălbatec şuvoi al vieţii,/ În hăuri te-arunci…// Mori,/ Moartea le-ajunge/ Din noapte,/ În albele zori/ Pe toate, pe toate…// Nimic jos,/ În gînd neîncăput,/ În searbăd tumult,// Nimic sus,/ În veacul răpus…/ Nici îndărăt, nici înainte,/ Viaţa – morminte…” (*Stampă*). Nici măcar *ceasul de taină* nu e unul de miracole, ci tot unul de suferinţă crudă: ”Cînd trupul e spin, visul e sînge,/ Dorinţa, jertfă în zarea de vînt/ Şi freamăt…” (*Ceasul de taină*…). (Freamăt există, din loc în loc, la Ecaterina, dar n-are loc de suferinţă; mai zvîcneşte în cîte-un vers dar e repede năpădit de apele negre ale durerii). În orice caz se strînge atîta resentiment faţă cu aşa soartă încît Ecaterina ajunge la epigrame expresioniste ale exasperării: ”S-ascunzi rîsul în caverne de plămîni,/ Scuipînd în al credinţelor far;/ Să gemi cu nervii, arc peste lumi,/ Urlînd în haos-ocean solitar…” etc. (*Durere*). Iar peisajul existenţial e tot mai cumplit: ”Mă sfîşie tăceri de împietrite lumi…/ Răcoarea lor mă soarbe din greu adînc de mine,/ Şi-n prag uscat de vînturi, pe margini de genuni,/ Mă năruie durerea în spaimele alpine…” (*Perspectivă*). Normal că la aşa cotă compactă de suferinţă şi injustiţie destinală simbolul ”civilizaţiei” cinice absolut nu poate fi decît abatorul: ”Abator, sanctuarul umanităţii carnivore…/ Regat al morţii cu stigmatul ştiinţei triumfal,/ Într-un oraş cu vedete, lumini multicolore,/ Cu ploi rafinate, dintr-un cer de opal” etc. (*Civilizaţie*). Şi mai normal e ca Ecaterina să se învîrtă, ca un satelit bacovian (parc-ar fi o a doua Agatha), pe aceeaşi orbită de teme şi atitudini.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)

Poemele strînse de prin reviste şi sertare nu-s altfel (nici chiar cele cu deviaţie blagiană), căci tot din pustiul interior şi din suferinţa – acum mai cu metafizică, luată, destul de caricatural, de la Blaga – pătrunsă în toate se adapă: ”Doamne, de ce-s pline fîntînile toate cu-amar,/ Şi-agoarele vorbelor tale-s fără de dar?...” (*Obsesie*). Cînd descîntă bacovian, cu atît mai mult expoziţia de angoase e mai terifică: ”Frig de temniţă grea… pîndă…/ Suflet, amară osîndă…/ Gînd în scorbură neagră de zare,/ - Tîlhar la drumul mare…” etc. (*Strigăt*). Paradisurile-n destrămare ce iau tonul din Blaga se bacovianizează şi ele (trecînd peste barbarismele conceptuale injectate de Ecaterina): ”Cerul apasă încă viu,/ Pe mine, pe tine, ca un sicriu…// Peste tot, pe unde-mi port delirul,/ Eul meu reflectă iadul…// Valoarea, melodia îndură exilul,/ Peste tot, pe unde timpul îţi poartă declinul…” etc. (*Poem*). Cu ajutor blagian, sigur că Ecaterina ajunge acum mai uşor la ceva expresionisme de decalc: ”Că bat strigoii în toate nopţile în uşă;/ Somnul omului îi iad, pîinea cenuşă…/ Nu se mai aude zborul lăstunilor, vrăbiilor,/ Ceru-gurii-i ars de spuza zodiilor…” etc. (*Tată* – e chiar dedicată lui Blaga). Se vede însă şi din aceste poeme de strînsură că Ecaterina ar fi avut şi abilitare în extaze, dacă soarta n-ar fi fost atît de consecvent nedreaptă: ”Iubire, înalţă-mă în zări de slavă/ Atît de sus, ca îngerii să vadă/ Un suflet înflorind ca merii din livadă,/ Cînd dorul arde-n sînge ca o lavă…” (*Cîntec*). Din păcate, toată lumea ştie cum e soarta: crudă. Iar a Ecaterinei cu deosebire. Altminteri, Ecaterina a făcut confesiune onestă, căci potrivit propriei convingeri ”nici o femeie nu scrie decît din nevoia de confesiune a dramei interioare şi aceasta pentru iluzia găsirii unui echilibru, în economia vieţii personale.”[53] Poate că terapia a funcţionat.

Mihai Zamfir n-o antologhează în *Palatul* lui *fermecat*[54] pe biata Cati; poate nici n-ar fi avut loc de vedetele prezente acolo, dar îi face totuşi nedreptate nici măcar pomenind-o, deşi Ecaterina a scris un lung *poem în proză*: *Omul din vis*[55], făcînd - baremi în acest sens - performanţă. Ce-i drept, doar cam cu asta rămîne, căci poemele (nu-i, firește, unul singur) se pierd în ”meditaţii” nesfîrşit de banale (”S-a spus întotdeauna, de unii sau de alţii, că războiul este un rău necesar. /…/ Eroare, profundă eroare în veacul socialului” – *Băutorii de sînge*) sau în însemnări grav-preţioase: ”Gîndul se scutură, îşi bate aripile, ca un cocoş în revărsatul zorilor. Zori albe de linişti. Privilegiul unui ceas de luciditate în acest feud al morţii” etc. (*Înserare*). Destul de controlat în poemele propriu-zise, cepul preţiozităţilor ce lustruiesc banalităţile e acum larg deschis.

Bibliografie

Ţara noastră, 1936, nr. 1067; 1937, nr. 1454;
Al. Piru, *Varia,* Editura Eminescu, Bucureşti, 1972.

[53] Ecaterina Săndulescu, *...Din umbra umbrelor,* p. 111.
[54] *Palatul fermecat,* Antologia poemului românesc în proză, Antologie, prefaţă şi note biobibliografice de Mihai Zamfir, Editura Minerva, Bucureşti, 1984.
[55] Editura Cartea Românească, Bucureşti, f.a. /1973/.

BDD-A3104 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:27 UTC)